

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU ŠIAULIŲ LENGVOSIOS ATLETIKOS IR SVEIKATINGUMO CENTRUI TEIKIANT SPORTO PASLAUGAS TYRIMO

2019-02-15 Nr. (18)SN-227)SP-26
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2018 m. gruodžio 18 d. gautas pareiškėjo (pareiškėjo duomenys Tarnybai žinomi; toliau – Pareiškėjas) skundas, kuriame nurodoma, kad Šiaulių lengvosios atletikos ir sveikatingumo centro (toliau vadinamas ir Centru) organizuotose varžybose „Saulės mūšis 2018 – šimtmečio bėgimas“ (toliau – Varžybos) nebuvo apdovanojami asmenys iki 18 metų amžiaus, nors pagal Varžybų nuostatus asmenys iki 18 metų taip pat galėjo registruotis ir dalyvauti Varžybose. Atsižvelgiant į tai, kad Varžybų organizatoriai teikė prizus tik asmenims nuo 18 metų, Varžybas laimėję 17-mečiai liko neapdovanoti. Pareiškėjas teigia, jog Varžybų organizatoriai diskriminavo dalyvius amžiaus pagrindu.

2018 m. gruodžio 20 d. raštu Nr. (18)SN-227)S-771 Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – lygių galimybių kontrolierė) kreipėsi į Centro vadovą, prašydama per 3 darbo dienas nuo reikalavimo gavimo dienos (kuo skubiau) pateikti paaiškinimą: kokių amžiaus grupių asmenys galėjo dalyvauti Varžybose; ar Varžybų dalyviams buvo taikomas dalyvio mokestis, jei taip, koks; ar Varžybų dalyvių apdovanojimo tvarka buvo vienoda visiems Varžybų dalyviams, nepriklausomai nuo jų amžiaus, jei ne, nurodyti, kodėl; kokie teisės aktai reglamentavo Varžybų organizavimą.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

Centro vadovas 2019 m. sausio 2 d. Tarnybai pateiktame rašte „Dėl informacijos gavimo“ (toliau – Raštas) nurodė, kad Varžybose galėjo dalyvauti visų amžiaus grupių atstovai. Dalyviams iki

16 metų dalyvavimas bėgime buvo nemokamas. 1236 metrų distancija buvo nemokama visiems Varžybų dalyviams; 5 km ir 10 km distancijoms buvo taikoms 3 eurų mokestis. Rašte pažymėta, jog visi bėgimo dalyviai buvo apdovanoti bėgimo atminimo medaliais, rėmėjų įsteigtais suvenyrais. Amžiaus grupių prizininkai buvo apdovanoti medaliais ir rėmėjų prizais. Specialiais rėmėjų prizais buvo apdovanoti: geriausia komanda, vyriausias ir jauniausias dalyvis. 1236 m trasą pirmasis įveikęs 15 metų dalyvis taip pat buvo apdovanotas rėmėjų prizų.

Visi Varžybose dalyvavę asmenys laisva valia prisiėmė visą su dalyvavimu susijusią riziką ir atsakomybę. Už nepilnamečius asmenis, jų saugumą atsakė lydintys suaugę asmenys. Varžybos yra ne komercinis, o mėgėjiškas projektas, kuris vyksta jau daug metų ir tapo tradiciniu Šiaulių miesto bėgimu.

Varžybų organizavimo tvarką nustato Šiaulių lengvosios atletikos ir sveikatingumo centro nuostatai, patvirtinti Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2018 m. rugsėjo 28 d. sprendimu Nr. T-332 (toliau vadinami ir Nuostatais), Masinių renginių organizavimo Šiaulių mieste taisyklės, patvirtintos Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2009 m. spalio 29 d. sprendimu Nr. T-327.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Centras suteikė vienodas sąlygas visiems Varžybų dalyviams, t. y., ar Centras nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 punkte išdėstytos nuostatos, nustatančios, jog prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendindamas lygias galimybes, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Pažymėtina, jog tiek Europos Sąjungos, tiek nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija pačia bendriausia šio žodžio prasme reiškia teisių sumažinimą arba atėmimą tam tikrai kategorijai asmenų dėl kokių nors požymių. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas,

atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius.

Skunde pažymėta, jog Varžybų nuostatuose buvo numatyta, kad asmenys iki 18 metų galėjo registruotis ir dalyvauti Varžybose, tačiau atsižvelgiant į tai, kad Varžybų organizatoriai teikė prizus tik asmenims nuo 18 metų, Varžybas laimėję 17-mečiai liko neapdovanoti.

Pagal Nuostatus, Varžybų dalyviai galėjo būti visi norintys, užsiregistravę ir susipažinę su bėgimo nuostatais asmenys. Asmenys iki 16 metų galėjo dalyvauti Varžybose nemokamai. Varžybų dalyviai galėjo pasirinkti tris bėgimo distancijas: 1236 m, kuri buvo nemokama visiems dalyviams; 5 km ir 10 km distancijos buvo mokamos. 2000 metų gimimo ir vyresni asmenys buvo suskirstyti į moterų ir vyrų grupes. Nuostatuose nurodytos amžiaus grupės, kurios buvo sudaromos, atsižvelgiant į dalyvių gimimo metus: gimusius 1999–2000, 1998–1989, 1988–1979, 1978–1969, 1968–1959 1958 metais ir vyresnius. Remiantis šiuo suskirstymu į jauniausią amžiaus grupę buvo priimami dalyviai, gimę 1999–2000 metais, t. y., 18-mečiai ir 19-mečiai. Visų amžiaus grupių dalyviai turėjo pareigą susimokėti už dalyvavimą Varžybose. Tokią pareigą turėjo ir 17-mečiai, gimę 2001 m., tačiau nepatenkantys į jokią Nuostatuose numatytą amžiaus grupę.

Tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, yra lyginami keli žmonės, kurie skiriasi savo tapatybės požymiais, kitais požymiais, ir vertinama, ar tokiose pačiose ar panašiose aplinkybėse jie traktuojami vienodai. Vertinant galimą diskriminaciją būtina identifikuoti diskriminacijos pagrindą bei nustatyti, ar šiai santykių sričiai yra taikomas Lygių galimybių įstatymas. Nagrinėjamu atveju atliekamas vertinimas, ar tam tikros amžiaus grupės asmenys, šiuo atveju nepilnamečiai, gimę 2001 m., buvo traktuojami vienodai kaip ir kitų amžiaus grupių asmenys.

Remiantis Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalimi, tiesioginė diskriminacija – elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui, išskyrus įstatymų nustatytus apribojimus dėl amžiaus, kai tai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Varžybų organizavimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos sporto įstatymas. Pagal šio įstatymo nuostatas, nepilnamečiams ribojama galimybė dalyvauti sporto varžybose tik dėl sveikatos būklės. Ribojimų amžiaus pagrindu nėra, atvirkščiai, minėtas įstatymas nustato sporto principus, vienas iš kurių – lygiateisiškumo principas, kuris reiškia, kad visi asmenys, nepaisant jų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, amžiaus, negalios, religijos ar tikėjimo, seksualinės orientacijos ir socialinės ar

ekonominės padėties, turi lygias teises sportuoti; lygiateisiškumo principo pažeidimu nelaikoma atskiros sporto varžybos vyrams, moterims, neįgaliesiems, sporto varžybos pagal amžiaus grupes, dalyvių skaičiaus sporto varžybose ribojimas. Pagal šį įstatymą nepilnamečiams yra nustatytas vienas ribojimas dėl dalyvavimo sporto varžybose – sveikatos būklė.

Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 punktu, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendindamas lygias galimybes, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Centro pateiktame paaiškinime teigiama, jog Varžybose galėjo dalyvauti visų amžiaus grupių atstovai, t. y., ir asmenys, gimę vėliau nei 2000 metais, tačiau šiems asmenims nenumatyta apdovanojimų skyrimo galimybė. Amžiaus grupių laimėtojams apdovanojimai galėjo būti įteikti tik tiems, kurių gimimo metai atitiko metus, nurodytus Nuostatuose („Amžiaus grupių“ dalyje). Kitaip sakant, asmenys, gimę 2001 metais (17-mečiai), galėjo dalyvauti Varžybose kaip jauniausios amžiaus grupės (1999–2000 gimimo) dalyviai, tačiau negalėjo būti apdovanoti, nes Nuostatuose numatyta, kad apdovanojimai skiriami tik asmenims, gimusiems 1999-2000 metais.

Pažymėtina aplinkybė, jog pagal Nuostatus nemokamai Varžybose dalyvavo tik asmenys iki 16 metų, vyresni dalyviai turėjo pareigą susimokėti už dalyvavimą Varžybose. Ši aplinkybė leidžia pagrįstai teigti, jog visiems vyresniems nei 16 metų Varžybų dalyviams buvo vienodi reikalavimai dėl dalyvavimo Varžybose (Varžybų dalyvio mokesčio prasme). Konstatuotina, jog 17-mečiai Varžybų dalyviai privalėjo susimokėti už dalyvavimą 5 km ir 10 km distancijų bėgime, tačiau negalėjo būti apdovanoti, nes pagal Nuostatus nepateko į jauniausią amžiaus grupę.

Pagal Lygių galimybių įstatymo nuostatą, reglamentuojančią lygių galimybių įgyvendinimą vartotojų teisių apsaugos srityje, Varžybų organizatoriai turėjo pareigą visiems dalyviams, nepriklausomai nuo amžiaus, sudaryti vienodas sąlygas gauti tokias pačias paslaugas, taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokias pačias ir vienodos vertės paslaugas.

Vienodų sąlygų sudarymas visiems Varžybų dalyviams būtų buvęs tuo atveju, jei visi vienodą Varžybų dalyvio mokesčių sumokėję asmenys turėtų vienodas galimybes gauti tokios pačios ar vienodos vertės paslaugas, t. y., galimybę dalyvauti visų distancijų bėgime ir galimybę gauti vienodos vertės apdovanojimus.

Nuostatuose nurodyta: „visi dalyviai dalyvauja laisva valia ir prisiima visą su dalyvavimu bėgime susijusią riziką. Kiekvienas užsiregistravęs dalyvis sutinka su bėgimo sąlygomis. Organizatoriai neatsako už bėgimo metu patirtas traumas. Už nepilnamečius asmenis, dalyvaujančius renginyje, jų tėvai, globėjai, mokytojai arba treneriai“. Šiuo reglamentavimu Varžybų organizatoriai atsakomybę už Sporto įstatymo 14 str. 2 dalyje išdėstytos nuostatos, kurioje nurodoma, jog nepilnamečiams asmenims sveikatos tikrinimas yra privalomas, įgyvendinimą, perkėlė visą Varžybų dalyviams, jų tėvams, globėjams ir mokytojams. Ši aplinkybė patvirtina, jog Centras nebuvo prisiėmęs didesnės įsipareigojimų naštos už Varžybų dalyvius, gimusius po 2000 metų, nei už vyresnius (pilnamečius) varžybų dalyvius.

Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta, teigtina, jog Varžybose dalyvaujantys 17-mečiai atsidūrė blogesnėje padėtyje nei jaunesni ir vyresni dalyviai, t. y., jiems nepagrįstai nebuvo sudarytos galimybės gauti tokias pačias ir vienodos vertės paslaugas.

Vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 17 straipsniu ir 29 straipsnio 2 dalies 6 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Įspėti Šiaulių lengvosios atletikos ir sveikatingumo centro vadovą dėl padaryto lygių galimybių pažeidimo.

2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Šiaulių lengvosios atletikos ir sveikatingumo centro vadovą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė